

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΠΕΡ/ΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΦΥΤΩΝ, ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΦΥΤΟΪΓΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΒΟΛΟΥ
Ταχ.Δ/ση: Τορούτζια-Νικολαΐδη, 38334 Βόλος
Τηλέφ.: 2421066525-Fax: 2421069545
e-mail: pkpfpfevolou@minagric.gr

Η αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων :
- βλάπτει την υγεία των καταναλωτών
- επιβαρύνει το περιβάλλον
- αυξάνει το κόστος παραγωγής

Πληροφορίες: Δρ Θ. Μόσχος
Ε. Κουτλούκα

ΕΛΙΑ: 1 / 12.02.2024

Ε Λ Ι Α

ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ & ΕΧΘΡΟΙ

Αυτή την εποχή και μετά τη συγκομιδή του ελαιόκαρπου ξεκινά και το ετήσιο κλάδεμα των ελαιόδενδρων για τη βελτίωση της καρποφορίας, για τη διαμόρφωση ή και την ανανέωση των δένδρων. Ταυτόχρονα αποτελεί ευκαιρία για τον «καθαρισμό» των δένδρων από τα τμήματά τους που φέρουν προσβολές από παθογόνα και εχθρούς.

Το κλάδεμα είναι μία απαραίτητη καλλιεργητική εργασία, η οποία όμως προκαλεί πληγές στα δένδρα. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να εκτελείται αποκλειστικά με ξηρό καιρό. Ταυτόχρονα με το κλάδεμα πρέπει να προστατεύονται οι τομές κλαδέματος με βορδιγάλιο πάστα και να ακολουθεί στο τέλος ένας προληπτικός ψεκασμός με ένα κατάλληλο χαλκούχο σκεύασμα, ιδίως όταν αναμένεται βροχερός και ανεμώδης καιρός ή/και επικίνδυνες για την καλλιέργεια χαμηλές θερμοκρασίες.

ΒΕΡΤΙΣΙΔΙΩΣΗ

Αποτελεί τη σοβαρότερη ασθένεια της ελιάς, η οποία εδώ και αρκετά χρόνια έχει εγκατασταθεί σε σημαντικό αριθμό ελαιώνων και λιγότερο ή περισσότερο σε όλες πλέον τις ελαιοκομικές περιοχές.

Η ποικιλία Κονσερβολιά ή Βόλου ή Αμφίσσης που καλλιεργείται κατεξοχήν στην περιοχή μας, είναι ιδιαίτερα ευπαθής στην ασθένεια.

Πρόκειται για φυτοπαθογόνο μύκητα εδάφους, με πολύ μεγάλο κύκλο ξενιστών (πόες, θάμνοι, δένδρα), ο οποίος μολύνει τα φυτά από τις λεπτές ρίζες και προκαλεί απόφραξη των αγγείων του ξύλου.

Η ασθένεια ξεκινά με το μεταχρωματισμό των φύλλων και γίνεται τελικώς φανερή είτε με τη μορφή μεμονωμένων ξερών κλάδων στα μεγαλύτερης ηλικίας δένδρα (ημιπληγία), είτε με την πλήρη ξήρανση των νεαρών δένδρων (αποπληξία).

Η ασθένεια μεταδίδεται κυρίως από τα μολυσμένα φύλλα της ελιάς ή άλλων ευπαθών ξενιστών και είναι σοβαρότερη όταν ο ελαιώνας συγκαλλιεργείται με άλλα ευπαθή στο μύκητα φυτά, όπως βαμβάκι, τομάτα, πατάτα κ.ά. ή γειτονεύει με ευπαθείς καλλιέργειες.

Περίπτωση ημιπληγίας σε υπεραιώνόβιο ελαιόδενδρο

Περίπτωση αποπληξίας σε νεαρής ηλικίας ελαιόδενδρο.

Επειδή δεν υπάρχουν χημικά μέσα για τη θεραπεία της ασθένειας, συνιστάται η αυστηρή τήρηση των παρακάτω καλλιεργητικών μέτρων για τον περιορισμό της διάδοσης της ασθένειας:

1) Κοπή και καύση των προσβεβλημένων κλάδων με τα πρώτα συμπτώματα εκδήλωσης της ασθένειας. Η κοπή των προσβεβλημένων κλάδων πρέπει να γίνεται απαραίτητως με ένα υγιές τμήμα μήκους περίπου 30 εκατοστών. Τα μολυσμένα δένδρα συχνά αναβλαστάνουν από τη βάση και δίνουν νέα κλαδιά χωρίς συμπτώματα, ενώ είναι συχνό το φαινόμενο της ανάρρωσης. Τα ελαιόδενδρα που έχουν υποστεί αποπληξία (πλήρη ξήρανση) θα πρέπει άμεσα να εκριζώνονται και να καίγονται. Η διαδικασία του κλαδέματος των προσβεβλημένων κλάδων και της εκρίζωσης θα πρέπει να είναι προσεκτική, ώστε να περιορίζεται η διασπορά των ξερών φύλλων στο έδαφος, διότι αυτά είναι φορείς του παθογόνου. Η καύση των προσβεβλημένων φυτικών τμημάτων θα πρέπει να γίνεται άμεσα και φυσικά μέσα στην περίοδο που επιτρέπεται η καύση στην ύπαιθρο. Οι μεγάλες τομές σε χονδρούς κλάδους, βραχίονες και τον κορμό, θα πρέπει να καλύπτονται άμεσα με βορδιγάλιο πάστα σε δύο στρώσεις. Η δεύτερη επάλειψη γίνεται αφού στεγνώσει η πρώτη, προκειμένου να καλυφθούν οι ρωγμές του υλικού της πρώτης στρώσης

2) Παρόλο ότι δεν έχει αποδειχθεί η μεταφορά του παθογόνου με τα εργαλεία κλαδέματος, είναι καλό αυτά να απολυμαίνονται σε διάλυμα χλωρίνης 10%.

3) Αποφυγή οργωμάτων, καθόσον το ριζικό σύστημα της ελιάς είναι αρκετά επιφανειακό και υπάρχει σοβαρός κίνδυνος τραυματισμού των ριζών.

4) Άρδευση με σταγόνες και αποφυγή της κατάκλισης και των αυλακιών.

5) Καταστροφή των ζιζανίων.

6) Χρησιμοποίηση υγιών δενδρυλλίων για την εγκατάσταση ενός ελαιώνα,

7) Αποφυγή φυτέματος εκεί όπου προηγήθηκε καλλιέργεια ευπαθών στην ασθένεια φυτών (πατάτα, τομάτα, βαμβάκι κ.ά.).

8) Αποφυγή συγκαλλιέργειας ή γειτνίασης με ευπαθή στην ασθένεια φυτά,

9) Φύτευση ανθεκτικότερων ποικιλιών.

10) Εφαρμογή ηλιοαπολύμανσης σε εγκαταστημένους ελαιώνες.

ΚΑΡΚΙΝΩΣΗ—ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ

Πρόκειται για κοινότατη βακτηριολογική ασθένεια, η οποία προκαλεί την εμφάνιση χαρακτηριστικών όγκων σπογγώδους σύστασης, κυρίως σε κλαδίσκους, σε κλάδους, στον κορμό και τις ρίζες. Η σταδιακή αύξηση των όγκων αυτών προκαλεί εξασθένηση και τελικώς ξήρανση των προσβεβλημένων φυτικών τμημάτων.

Το παθογόνο βακτήριο είναι κυρίως παράσιτο πρόσφατων πληγών που προκαλούνται από ραβδίσματα κατά τη συγκομιδή, το κλάδεμα, το χαλάζι, τον παγετό αλλά και τις ουλές από την πτώση των φύλλων. Ωστόσο, μέσω των φακιδίων μπορεί να προκαλέσει κηλίδωση των καρπών.

Η περίοδος των μολύνσεων συμπίπτει με την έναρξη μίας βροχερής περιόδου. Οι μολύνσεις απαιτούν βροχερό και δροσερό καιρό καθώς και τη βοήθεια του ανέμου.

Οι ιστοί της ελιάς είναι ευπαθείς στις μολύνσεις όλες τις εποχές του έτους.

Βακτηριακοί όγκοι (υπερπλασίες σε χονδρούς βραχίονες και τον κορμό ελαιοδένδρων.

Προσβολή του βακτηρίου σε νεαρά κλαδιά.

Για την καταπολέμηση του παθογόνου και τον περιορισμό της ασθένειας συνιστώνται τα παρακάτω καλλιεργητικά μέτρα και χημικές επεμβάσεις.

1) Επιμελής αφαίρεση όλων των κλαδίσκων και κλάδων που φέρουν υπερπλασίες (καρκινικούς όγκους) και άμεση καταστροφή με καύση. Η εργασία αυτή πρακτικά γίνεται την περίοδο του κλαδέματος, απαραίτητως με ξηρό και ήπιο καιρό και περίοδο που επιτρέπεται η καύση στην ύπαιθρο. Όταν η προσβολή εντοπίζεται στον κορμό ή σε χονδρούς βραχίονες, συνιστάται η προσεκτική αφαίρεση των όγκων με ένα κοφτερό μαχαίρι και άμεσα κάλυψη της πληγής με βορδιγάλιο πάστα σε δύο στρώσεις. Η δεύτερη επάλειψη γίνεται αφού στεγνώσει η πρώτη, προκειμένου να καλυφθούν οι ρωγμές του υλικού της πρώτης στρώσης.

2) Τα εργαλεία κλαδέματος καλό είναι να απολυμαίνονται σε διάλυμα χλωρίνης 10%.

3) Γενικά, οι επεμβάσεις με χαλκούχα σκευάσματα για το κυκλοκόνιο και τις άλλες εποχιακές μυκητολογικές ασθένειες, προστατεύουν την καλλιέργεια και από νέες βακτηριακές μολύνσεις.

4) Ψεκασμός των δένδρων με χαλκούχα σκευάσματα θα πρέπει να γίνεται αμέσως μετά από χαλαζόπτωση και παγετό. Σε ελαιώνες που η ασθένεια έχει εξαπλωθεί, καλό είναι να γίνεται μία επέμβαση με κατάλληλα και επιτρεπόμενα για την καλλιέργεια μυκητοκτόνα μετά από βροχερό και ανεμώδη καιρό.

5) Όταν επικρατεί βροχερός, ανεμώδης και υγρός καιρός, καλό είναι να αποφεύγεται η συλλογή του ελαιοκαρπου με ράβδισμα ή χτένισμα των δένδρων καθώς και το κλάδεμα, ιδίως σε ελαιώνες που έχουν προσβολή ή γειτονεύουν με προσβεβλημένους.

6) Κατά την εγκατάσταση νέου ελαιώνα, πρέπει να φυτεύονται δενδρύλλια απολύτως υγιή, από φυτώρια που δεν έχουν την ασθένεια.

ΚΥΚΛΟΚΟΝΙΟ

Ο μύκητας προσβάλλει κυρίως φύλλα και ποδίσκους ανθέων, ανθοταξιών και καρπών.

Στην πάνω επιφάνεια των φύλλων σχηματίζονται κυκλικές τεφροκαστανές κηλίδες με ασαφή όρια και χλωρωτική περιφέρεια. Οι κηλίδες είναι περισσότερο εμφανείς και εξελίσσονται γρήγορα την άνοιξη και αρχές του καλοκαιριού. Σε έντονες προσβολές, φύλλα και ανθοταξίες κιτρινίζουν και πέφτουν, με αποτέλεσμα την μείωση της ικμάδας των δένδρων καθώς και τη δραστική μείωση της παραγωγής.

Η ασθένεια ευνοείται σε υγρές περιοχές, βροχερές περιόδους και δροσερές θερμοκρασίες (6-12⁰ C). Τα μυξοσπόρια του μύκητα βρίσκονται στην επιφάνεια των κηλίδων στα προσβεβλημένα φύλλα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Για τη διασπορά τους και τη μόλυνση σε μικρές αποστάσεις απαιτείται η ύπαρξη νερού με τη μορφή βροχής ή υψηλής πρωινής υγρασίας, αλλά για τη διασπορά τους σε μεγαλύτερες αποστάσεις απαιτείται επιπλέον η βοήθεια του ανέμου.

Όσο οι καιρικές συνθήκες είναι κατάλληλες, οι μολύνσεις του μύκητα μπορούν να συμβούν οποιαδήποτε εποχή του χρόνου, ακόμη και κατά τους θερινούς μήνες, που ο μύκητας υπό ξηρές συνθήκες παραμένει ανενεργός. Ωστόσο, οι πλέον σοβαρές μολύνσεις λαμβάνουν χώρα την άνοιξη και από αυτές προέρχονται οι φθινοπωρινές μολύνσεις.

Η ποικιλία Κονσερβολιά που καλλιεργείται κυρίως στην περιοχή μας, θεωρείται ιδιαίτερα ευαίσθητη στην ασθένεια.

Προσβολή του μύκητα σε φύλλα, ποδίσκους καρπών και καρπούς.

Σε περιοχές όπου η ασθένεια είναι ενδημική και κυρίως μετά από περίοδο συνθηκών υψηλής υγρασίας και βροχόπτωσης, συνιστάται ψεκασμός με κατάλληλα και εγκεκριμένα για την καλλιέργεια μυκητοκτόνα.

ΞΥΛΟΦΑΓΑ ΕΝΤΟΜΑ (ΣΚΟΛΥΤΕΣ)

Οι σκολύτες είναι μικροσκοπικά ξυλοφάγα κολεόπτερα, τα οποία συνήθως προσβάλλουν δευτερογενώς εξασθενημένα από διάφορες αιτίες ελαιόδενδρα.

Τα ακμαία και οι προνύμφες των εντόμων προσβάλλουν συνήθως τους κλάδους και δραστηριοποιούνται μεταξύ του φλοιού και του ξύλου. Αποτέλεσμα αυτής της δραστηριότητας είναι η σταδιακή ξήρανση των προσβεβλημένων κλάδων. Σε κάποιες περιπτώσεις είναι δυνατόν τα έντομα αυτά να προσβάλλουν ακόμη και υγιή νεαρά ελαιόδενδρα.

Η χημική καταπολέμηση των εντόμων αυτών όταν βρίσκονται και δραστηριοποιούνται μέσα στις στοές είναι πρακτικά αδύνατη. Για το λόγο αυτό η καταπολέμησή τους βασίζεται κυρίως σε καλλιεργητικά μέτρα.

Προσβολή σκολυτών σε κλαδίσκους ελιάς.

1) Τη εποχή αυτή ταυτόχρονα με το κλάδεμα συνιστάται η αφαίρεση όλων των προσβεβλημένων κλάδων και άμεση καταστροφή τους με καύση. Το μέτρο αυτό είναι μεγάλης σημασίας, διότι με τον τρόπο αυτό καταστρέφεται το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού των εντόμων. Για να είναι αυτό το μέτρο αποτελεσματικό, θα πρέπει να εφαρμόζεται με επιμέλεια ευρύτερα, δηλαδή σε όλη την ελαιοκομική περιοχή. Κι αυτό διότι τα ακμαία των εντόμων έχουν την ικανότητα να πετούν και να προσβάλλουν γειτονικούς ελαιώνες.

2) Η διατήρηση προσβεβλημένης ξυλείας μέσα στους ελαιώνες προκειμένου να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά ως καυσόξυλα πρέπει να αποφεύγεται, διότι αποτελεί σημαντική εστία διατήρησης και κυρίως πολλαπλασιασμού των σκολυτών.

3) Τα ελαιόδενδρα πρέπει να διατηρούνται σε καλή κατάσταση υγείας και θρέψης.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Σε κάθε περίπτωση να τηρούνται αυστηρά οι οδηγίες χρήσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων για την αναλογία χρήσης, τη συνδυαστικότητα, τον κίνδυνο φυτοτοξικότητας, το διάστημα μεταξύ τελευταίας επέμβασης και συγκομιδής και τα μέτρα προστασίας για την αποφυγή δηλητηρίασης.

Όλα τα δελτία μας υπάρχουν στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Αγρ. Ανάπτυξης & Τροφίμων στο διαδίκτυο www.minagric.gr.

Ο Αναπληρωτής Προϊστάμενος Τμήματος

Δρ Θεόδωρος Μόσχος